MAKTABGA TAYYORLOV GURUHI TARBIYALANUVCHILARIDA ROSTGO‘YLIK VA ODOB-AHLOQ SHAKLLANTIRISH METODIKASI

N.P armanova
Payariq tumani 39-son DMTT direktori
G. Sadullayeva
Tarbiyachi

https://doi.org/10.5281/zenodo.16884881

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida rostgo‘ylik va odob-ahloq ko‘nikmalarini shakllantirishning ahamiyati, metod va usullari yoritilgan. Bolalarda ijtimoiy-axloqiy qadriyatlarni singdirishda pedagogik yondashuvlar, jumladan, Reggio Emilia metodikasi, suhbat, rolli o‘yin va hikoya tahlilidan foydalanishning samaradorligi tahlil qilingan. Tadqiqot natijalarida rostgo‘ylik va odob-ahloq ko‘nikmalarini rivojlantirish bolalarning shaxsiy sifatlari va jamoadagi o‘rniga ijobiy ta’sir ko‘rsatuvchi asosiy omil ekanligi aniqlangan.

KALIT SO‘ZLAR

maktabga tayyorlov guruhi, rostgo‘ylik, odob-ahloq, axloqiy tarbiya, Reggio Emilia, ijtimoiy kompetensiya.

АННОТАЦИЯ

В данной статье освещены значение, методы и приемы формирования навыков честности и нравственности у воспитанников подготовительной группы к школе. Проанализирована эффективность педагогических подходов в воспитании социально-нравственных ценностей у детей, в том числе использования методики Реджио Эмилия, беседы, ролевой игры и анализа рассказа. По результатам исследования установлено, что развитие навыков честности и этикета является

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА

Подготовительная группа к школе, честность, этика, нравственное воспитание, Реджио Эмилия, социальная компетентность.

основным фактором, положительно влияющим на личностные качества детей и их место в коллективе.

ABSTRACT

This article highlights the importance, methods, and techniques of forming honesty and moral skills in students of pre-school groups. The effectiveness of pedagogical approaches in instilling socio-moral values in children, including the use of the Reggio Emilia method, conversation, role-playing games, and story analysis, was analyzed. As a result of the study, it was established that the development of honesty and ethical skills is the main factor that positively influences the personal qualities of children and their place in society.

KEYWORDS

Pre-school group, honesty, etiquette, moral education, Reggio Emilia, social competence.

Kirish

Bola shaxsini maktab ta’limiga tayyorlash jarayonida uning bilim, malaka va ko‘nikmalarini shakllantirish bilan bir qatorda, axloqiy sifatlarni rivojlantirish ham alohida ahamiyatga ega. Rostgo‘ylik va odob-ahloq ko‘nikmalari bolada erta yoshdan boshlab tarbiyalanishi lozim bo‘lgan shaxsiy fazilatlardandir. Psixologlar fikricha, 6–7 yosh davrida bola ijtimoiy qadriyatlarni ongli ravishda qabul qila boshlaydi va o‘z xatti-harakatlarini shu qadriyatlarga moslashtirish qobiliyatiga ega bo‘ladi. Shu bois, maktabga tayyorlov guruhida axloqiy tarbiya jarayoni maqsadli, tizimli va interfaol metodlarga asoslangan bo‘lishi zarur.

Adabiyotlar tahlili

Pedagogika va psixologiya sohasidagi tadqiqotlar (A.V. Mudrik, J. Piajé, L.S. Vygotskiy) shuni ko‘rsatadiki, axloqiy tarbiya jarayonida kattalar namunasi, tengdoshlar bilan muloqot va o‘z faoliyatini baholash imkoniyati yetakchi omillar hisoblanadi. O‘zbek pedagog olimlari (S. Nishonova, N. Xo‘jayev) ishlarida esa bolalarda rostgo‘ylikni shakllantirish o‘yin faoliyati, hikoya va ertaklar tahlili orqali samarali kechishi ta’kidlanadi.

Reggio Emilia yondashuvi bolalarning shaxsiy tajribasiga tayanib, ularni erkin fikr bildirish va tanlov qilishga o‘rgatadi, bu esa rostgo‘ylik va odob-ahloq kabi fazilatlarni tabiiy shakllantirishga xizmat qiladi.

Tadqiqot metodlari

1. Rostgo‘ylik tushunchasi va uning bolalar hayotidagi o‘rni

Rostgo‘ylik – bu haqiqatni aytish, yolg‘on gapirmaslik, o‘z xatti-harakatiga mas’ul bo‘lish fazilati. Bolalar uchun rostgo‘ylik — kattalar ishonchini qozonish va tengdoshlar orasida obro‘ topishning eng muhim vositasidir.

2. Odob-ahloq ko‘nikmalari va ularning tarkibiy qismlari

Odob-ahloq: salomlashish, muloyim gapirish, boshqalarga hurmat ko‘rsatish, navbat kutish, yordam berish, kechirim so‘rash va minnatdorchilik bildirish kabi odatlar majmuasidan iborat.

3. Rivojlantirish usullari

Hikoya va ertaklar tahlili (masalan, “Rostgo‘y bola” hikoyasi) — bola rostgo‘ylikning oqibatlarini tushunadi.

Rolli o‘yinlar — “Do‘konda xarid”, “Mehmon keldi”, “Yo‘qotilgan o‘yinchoq” kabi vaziyatlarda rost gapirish va odobli muomala qilishga o‘rgatish.

Interfaol o‘yinlar — “Rostmi, yolg‘onmi?”, “Odobli so‘zlar zanjiri”.

Kattalar namunasi — tarbiyachining o‘zi rostgo‘y va odobli bo‘lishi, bolalar esa unga ergashadi.

4. Reggio Emilia yondashuvining ustunliklari

Bola markazida bo‘lgan ta’lim muhiti

Erkin fikr bildirish va qaror qabul qilishga imkoniyat

Haqiqatni aytish va o‘z fikrini asoslashga o‘rgatish

Natijalar

Tajriba-sinov ishlari shuni ko‘rsatdiki, 2 oy davomida haftasiga 2 marta interfaol metodlar qo‘llanilganda bolalarda:

Rost gapirish odati 27% dan 68% gacha oshdi

Odobli so‘z ishlatish holatlari 40% dan 75% gacha ko‘tarildi

Guruh ichida kelishmovchiliklar soni kamaydi

Xulosa va tavsiyalar

Maktabga tayyorlov guruhida rostgo‘ylik va odob-ahloq ko‘nikmalarini rivojlantirish bolalarni nafaqat maktab hayotiga, balki kelajakdagi ijtimoiy faoliyatiga ham tayyorlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Mudrik A.V. Sotsialnaya pedagogika. — M.: Akademiya, 2000.
2. Vygotskiy L.S. Psixologiya razvitiya rebenka. — M., 1984.
3. Nishonova S. Maktabgacha yoshdagi bolalar tarbiyasi. — T.: O‘qituvchi, 2012.
4. Malaguzzi L. The Hundred Languages of Children. — Reggio Emilia, 1993.
5. Xo‘jayev N. Axloqiy tarbiya asoslari. — T., 2017.